

Na súde som počas jedného týždňa bola pozrieť 2krát. Večer pred prvou návštevou som bola nervózna a vôbec som nevedela, čo očakávať. Veľký problém som mala s tým, čo si obliecť. Niečo obyčajné ako do školy alebo do práce? Niečo skôr ako do divadla? Môžem ísť v riflích? Nakoniec som sa obliekla približne ako do školy, až na to, že som rifle vymenila za slušnejšie nohavice.

Samotná budova súdu nevyzerala desivo skôr vzbudzovala rešpekt. Na rozdiel napríklad od kostola, ktorý svojou majestátnosťou nás núti sa pred ním skloniť, na súde som takýto pocit nemala. Po príjemných chodbách plných rastlín chodili bežne oblečené pracovníčky v papučiach a pohodlnom oblečení.

Aj sudcovia a obhajcovia mimo súdnych miestností vystupovali ako bežní ľudia. Ale po tom, čo vstúpili do súdnej siene a obliekli si sudcovský oblek, talár, sa z nich stala inštitúcia. Postoj inštitúcie zosobnenej na sudcov bola posilnená vetou, ktorú sudkyňa povedala voči obžalovanému. Postavte sa keď hovoríte so súdom. Ona je súd. Ako paradox mi prišlo, keď so súdom hovoril obhajca alebo štátny zástupca a nejednalo sa o dlhší prehovor, nepostavili sa úplne ale len čiastočne sa zdvihli zo stoličky aby naplnili pravidlo ale zároveň len toľko, koľko bolo nutné. Všetky tieto úkony, kostýmy a vstávanie napĺňali určitý symbolizmus.

Postava obhajcu tvorí most medzi inštitúciou a ľuďmi. Pozná zákony, fungovanie súdov a je tu na to, aby pomohla vystupovať jednotlivcov pred inštitúciou. Každý obvinený má právo na obhajcu, ak nemá svojho, dostane prideleného od štátu/súdu. Čo sa týka oslovovania, prišlo mi zvláštne, že obvineného oslovovali buď v tretej osobe alebo ako „pán obvinený“, nie priezviskom ani menom. Pôsobilo to tak odosobňujúco, ako by to ani nebol reálny človek, ktorý stojí pred súdom, ale nejaký objekt v celom súdnom systéme.

Okrem sudkyne sedeli pri súdnom stole aj ďalšie osoby, členovia senátu. Zdanlivo nič nerobili, respektíve sa nijak nezapájali do jednania. Vyzerali tak, že si robia vlastnú prácu, prekladajú papiere z jednej kôpky na druhú a zapisujú si veci nerelevantné k aktuálnemu procesu. Na jednom zo súdov mala samotná sudkyňa nižší titul ako veľa nej sediaci členovia senátu, ona bola Mgr. a oni JUDr. Celkom ma prekvapilo, že sudkyňa má len titul magistra a pritom vedie súd a dáva rozsudok. Okrem troch osôb, z ktorých pozostával súdny senát, sedela z boku stola aj pracovníčka súdu, ktorá pravdepodobne zapisovala priebeh.

Prvý súd, ktorý som si vybrala bol o pestovaní marihuany, konkrétne o pestovaní 59 rastlín, ktoré obvinený doma aj sušil alebo skladoval (bol opisovaný aj priestor, v ktorom to robil). Až neskôr som sa dozvedela, že ide iba o dohodu o vine a treste. To znamená, ak tomu správne rozumiem, že sa pred súdnym procesom stretol obžalovaný, obhajca a štátny zástupca, ktorí sa dohodli na vine a treste a pred súdom to iba „odklepli“. Kým súd začal, sledovala som

ľudí čakajúcich pred miestnosťou. Zo sociológie kriminality sme tam boli dve ale okrem nás tam boli ešte ďalší študenti. Kým sme čakali prihovoriť sa k nám pán so slovami, že to nebude nič zaujímavé. Na to sme odpovedali, že sme sociológovia na čo sa zasmial. Ďalej tam okrem nás čakal pán, ktorý by mi celkom sedel na obvineného. Stredný vek, dlhšie kučeravé vlasy, vyzeral trochu ako hipisák, preto by ma pri ňom pestovanie marihuany veľmi neprekvapilo. Pred začatím súdu ale prišiel spolu s obhajcom aj skutočný obvinený. Na rozdiel a od toho prvého muža, vyzeral obžalovaný úplne normálne. Ako bežný človek, ktorého stretávame v MHDčke. Po tom čo som sa dozvedela, že má dve nepĺnoleté deti a nedokázala som ho vnímať inak ako otca. Na tohto obvineného by nikto na ulici nepovedal, že mu hrozí väzenie na minimálne 8 rokov. Nepôsobil ako deviant ale ako poriadny občan, ktorý platí dane.

Druhý súdny proces bolo odsúdenie za tri trestné činy, poškodenie záchodov vo vlaku ČR, zničenie autobusovej zastávky a vážne ublíženie na zdraví. Obvinený bol môj rovesník, možno aj mladší, tmavšej pleti a v obyčajnom oblečení. Prišiel bez obhajcu. Tento súd bol odvolanie na vinu a trest posledného bodu, ublíženie na zdraví. Počas súdu, sudkyňa spomenula, že počas trestného činu bol pod vplyvom alkoholu. Prekvapilo ma, že na túto okolnosť viac nehral. Možno by mu to pomohlo znížiť si trest a presvedčiť súd o tom, že nevedel čo robí.

Prvý súd bol celý uhladený, usporiadaný, stručný a rýchly. Ten druhý bol ale pomalší, obvinený niekedy nerozumel, čo od neho sudkyňa chcela. Tá ale nemala problém a všetko mu to vysvetľovala. Prišlo mi, že pôsobila ako jeho mama. Pomohla keď potreboval, ale zároveň bola neústupná. Na rozdiel od nej, štátna zástupkyňa stále iba prevracala očami a špúlila pery. Pravdepodobne sa denne stretáva s takými to výtržníkmi a bolo na nej vidno, že ju to otravuje.

Rozsudok prvého súdu bol veľmi mierny. Obžalovanému hrozilo 8-12 rokov väzenia. Namiesto toho odišiel s 5-ročným dozorom, probačne-mediačnou službou a finančnou sankciou. Druhý rozsudok už nebol taký zhovievavý. Obžalovaný si neobhájil svoju námietku a ostal právoplatný rozsudok 8 mesiacov vo väzení plus zaplatenie škody. Do kariet mu nehralo veľa vecí, predchádzajúce odsúdenie za znásilnenie a drobné krádeže, za ktoré bol už predtým v ústave odňatia slobody pre mladistvých. Na súdny proces prišiel bez obhajcu. Pravdepodobne ho odmietol, možno na základe minulej zlej skúsenosti spojenou s diskrimináciou. Toto rozhodnutie mu ale určite pri odvolaní nepomohlo, keby je medzi ním a súdom nejaký prostredník, znalý zákonov a nariadení, mohol by podať lepšie odvolanie a prípade vybojovať si nižší rozsudok. Okrem toho by mal pri sebe niekoho znalého a súd by ho bral vážnejšie. Takto pred ním stál, ako obyčajný chalan s nie najlepšou minulosťou, ktorý sa zúfalo snaží znížiť si trest. Je možné, že by prítomnosť obhajcu proces urýchlila, štátna zástupkyňa a sudkyňa by boli v lepšej nálade a možno by ich bolo ľahšie obmäkčiť. Je fascinujúce ako osobné faktory dokážu tak zásadne ovplyvniť život jednotlivcov. Napríklad, pokiaľ by bol súd pre obedom, sudca by bol hladný a nemal by trpezlivosť, na niekoho, kto ani nerozumie, tomu čo sa odohráva v miestnosti. Síce je povinný sa pýtať obvineného, či rozumie

všetkému, mohol by tieto otázky podať nepríjemne, zastrašujúco, aby sa obvinený bál čokoľvek spýtať.